

Προπαγάνδα

Διδάσκοντες: Αθηνά Σκουλαρίκη - Γιάννης Καραγιάννης

Παράδοση: Εαρινό Εξάμηνο Ακαδημαϊκού Έτους 2017-18

Περίληψη

Στο μάθημα εξετάζεται η έννοια και η πρακτική της προπαγάνδας σε ιστορική και συγκριτική προοπτική. Η εξέταση αυτή διενεργείται με γνώμονα τη διεπιστημονική προσέγγιση και μελέτη της προπαγάνδας. Επιχειρείται, δηλαδή, να αποτιμηθούν κριτικά τα ποικίλα αναλυτικά σχήματα και οι θεωρητικές κατασκευές που διαμορφώνονται στο χώρο της κοινωνιολογίας, της πολιτικής επιστήμης, της κοινωνικής ψυχολογίας, της πολιτικής οικονομίας και των σπουδών επικοινωνίας με αντικείμενο την προπαγάνδα. Απώτερος στόχος είναι να χαρτογραφηθούν οι κρίσιμες ιδεολογικές, πολιτικές, κοινωνικές, επικοινωνιακές και οικονομικές επενέργειες της προπαγάνδας, αλλά και οι επιπτώσεις που έχει στις σχέσεις εξουσίας η (κοινωνική/πολιτική) ταξινόμηση ενός λόγου ή μιας πρακτικής ως εκδήλωση προπαγάνδας. Στις ειδικότερες ερευνητικές στοχεύσεις συγκαταλέγονται, μεταξύ άλλων, η εξέταση α) των μορφολογικών και δομικών χαρακτηριστικών που προτείνονται ως διακριτά γνωρίσματα του λόγου (discourse) της προπαγάνδας και της σχετικής ρητορικής/αφηγηματικής λειτουργίας, β) των κοινωνικών και πολιτικών ταυτοτήτων που υποστηρίζεται πως αυτή συντρέχει ή και διαμορφώνει ως λόγος και πρακτική, γ) των ειδικών της εκδηλώσεων ως πρακτική στο πεδίο των διεθνών σχέσεων και της εθνικιστικής ρητορικής και δ) των σύνθετων επικοινωνιακών, γλωσσικών, νοηματικών, συμβολικών και συναισθηματικών πόρων που κινητοποιούνται στην προπαγάνδισή συγκεκριμένων πραγμάτων ή θέσεων.

Προτεινόμενες Θεματικές

1. Η μελέτη της προπαγάνδας και η ιστορία της. Συνέχειες, ασυνέχειες και περιπέτειες σημασιών σε επιστημολογικές (ανα)θεωρήσεις.
2. Προπαγάνδα, ιδεολογία, επιρροή, παραπληροφόρηση και χειραγώγηση. Σχέσεις, οριοθετήσεις, διαφορές και διασταυρώσεις.
3. Ορίζοντας την προπαγάνδα. Κριτήρια, θεμελιώσεις και επιχειρηματολογίες.
4. Η προπαγάνδα ως αντικείμενο μελέτης. Μεθοδολογικές και θεωρητικές προσεγγίσεις.
5. Μύθος, προπαγάνδα, αφήγηση και συναισθηματική κινητοποίηση: λογοθετικές και ρητορικές διαστάσεις της προπαγάνδας.
6. Ο Τύπος, ο κινηματογράφος και η αφίσα ως εργαλεία προπαγάνδας: Μελέτες περίπτωσης I.
7. Τεχνολογίες διαδικτύου και τηλεόραση ως εργαλεία προπαγάνδας: Μελέτες περίπτωσης II.
8. Οι επιπτώσεις της προπαγάνδας: Πραγματικές, δυνητικές, βραχυπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες.
9. Προπαγάνδα, κοινωνικά και πολιτικά υποκείμενα και αναπαραστάσεις.
10. Πολιτική, επικοινωνία, προπαγάνδα και δημοκρατία.
11. Ειρωνία, σάτιρα, πολιτική και προπαγάνδα.
12. Προπαγάνδα, κατανάλωση, κοινωνική διαφοροποίηση και στυλ ζωής: πολιτισμικές και οικονομικές διαστάσεις.
13. Προπαγάνδα, διεθνείς σχέσεις και συγκρούσεις: Από τον πόλεμο λέξεων στους πραγματικούς πολέμους.

Ενδεικτική βιβλιογραφία

- Γιαννοπούλου Δανάη, *Η μάχη της προπαγάνδας*, Αθήνα 2014, Ασίνη.
- Δοξιάδης Κύρκος, *Προπαγάνδα*, Αθήνα 2016, Νήσος.
- Θεοδωρακόπουλος Παναγιώτης, *Προπαγάνδα η ένδοξη*, Αθήνα 2006, Σιδέρης.
- Κωνσταντάρος Κωνσταντίνος, *Προπαγάνδα. «Το μεγάλο όπλο των Συνταγματαρχών» 1967-1974*, Αθήνα 2012, Διάδραση.
- Μπερνέζ'Εντουραντ, *Προπαγάνδα*, Αθήνα 2015, Νεφέλη.
- Πετράκη Μαρίνα, *Ο μύθος του Μεταξά. Δικτατορία και προπαγάνδα στην Ελλάδα*, Αθήνα 206, Κυκεών.
- Πετράκη Μαρίνα, *Βρετανική πολιτική και προπαγάνδα στον ελληνοϊταλικό πόλεμο*, Αθήνα 2011, Πατάκης.
- Πουλακιδάκος Σταμάτης, *Προπαγάνδα και Δημόσιος λόγος. Η παρουσίαση του μνημονίου από τα ελληνικά ΜΜΕ*, Αθήνα 2013, Da Vinci.
- Ξανθάκης Άλκης, *Φωτογραφία και προπαγάνδα*, Αθήνα 2012, Μίλητος.
- Ραμονέ Ιγνάσιο, *Σιωπηρή προπαγάνδα. Μάξες τηλεόραση, κινηματογράφος*, Αθήνα 2001, Πόλις.
- Τσόμσκυ Νόαμ, *Προπαγάνδα και κοινός νους*, Αθήνα 2003, Λιβάνης.
- Auerbach Jonathan & Castronovo Russ (eds.), *The Oxford Handbook of Propaganda Studies*, 2013, Oxford University Press.
- Carruthers Susan L., *The Media at War*, 2011, Palgrave.
- Corse Edward, *A Battle for Neutral Propaganda. British Cultural Propaganda during the Second World War*, 2013, Bloomsbury.
- Dimaggio R. Anthony, *Mass Media, Mass Propaganda. Examining American News in the "War on Terror"*, 2009, Lexington books.
- Ellul Jacques, *Propaganda: The Formation of Men's Attitudes*, 1973, Vintage Books.
- Ferro Marc, *L'information en uniforme. Propagande, desinformation, censure, et manipulation*, 1991, Ramsay.
- Jowett S. Garth & O'Donnell Victoria, *Propaganda and Persuasion*, 2012, Sage.
- Moloney Kevin, *Rethinking Public Relations. PR Propaganda and Democracy*, 2000, Routledge.
- Rutherford Paul, *Endless Propaganda: The Advertising of Public Goods*, 2000, University of Toronto Press.
- Stanley Jason, *How Propaganda Works*, 2015, Princeton University Press.
- Steuter Erin & Wills Deborah, *At War with Metaphor. Media, Propaganda, and Racism in the War on Terror*, 2008, Lexington books.
- Welch David & Fox Jo (eds), *Justifying war. Propaganda, Politics and the Modern Age*, 2012, Palgrave Macmillan.